

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

Megjelen minden vasárnap reggel.

Szerkesztőség: Türr István-utca 11. — Telefon szám: 28.
Kiadóhivatal: Kollár A. könyvkereskedése, hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.

Felölös szerkesztő:

Dr. Lemberger Ármán.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számítatnak.

Összeül a képviselőház.

A képviselőház már néhány nap mulva összeül s a képviselők úgy mennek munkájuk elé, mint ahogyan a régi adoma híze a bírósághoz esküdni ment. Hogy mire fog esküdni? Arra, ami találkozik. A képviselők is tudják, hogy majd csak találkozik valami, ami mellé szegődniök, amit elfogadniök s aminek az ellenzét lehurrogniök kell. Összeülnek, a többit pedig rábizzák a kormányra.

Az ő gazdjukra, a kormányra, amely mindenható s amely mégis gyöngye. Amely olyan erős, hogy mindenre vállalkozás a kritikától félti. Ha a törvényalkotás csakis abból állana, hogy a törvényjavaslatokat a képviselőház elé kell terjeszteni s vele el kell fogadtatni: a kormány sohasem mutatkoznék gyöngének és sohasem nyilvánítaná félelmét. Mert a képviselőház a kormány javaslatait, amelyekhez más nem szólalt hozzá, hamarosan regisztrálja. Mohón elfogadja őket. De a törvényjavaslatokról tudomást vesz a közvélemény is, észreveszik őket az érdekeltek és a hozzáértők körök is s ennek a tudomásvételnek folytán akárhánszor megmozdul a nemzet lel-

kiismerete is. Az, amely az ígéretek számontartja s a reményéseket s a csalódásokat egymással összeméri

A kormány jól tudja, hogy ez a közvélemény, ez az emlékezés nagy hatalom. Még akkor is az, ha apátiába merülnek látszik. Még akkor is, ha a szeretlen családás meglepetésétől elkábultan, mindenbe beletörödni látszik. Mert a kormány, az új rendszernek vezére és lelke, emlékszik rá, hogy még csak tegnap az ugyancsak apátiába merült nemzeti lelkiismeret egyszerűben elsöpörte az uralkodó rendszert. A kormány tehát óvakodik tőle, hogy a közvéleménynek a törvényalkotásban részt juttasson.

A kormány gondosan óvakodik tőle, hogy a közvéleménynek módot adjon rá, hogy a törvényalkotáshoz hozzászólhasson. Olyan törvényalkotások, amelyek a nemzet életbevágó érdekeit érintik, amelyek a polgári jogok, szabadságok és kötelességek körét újból szabályozzák, gondosan elvonatnak a közvélemény kritikájától. A kormány a legnevezetesebb törvényjavaslatokkal hamarosan ráront a képviselőházra és keresztülhajszolja őket. Az új törvények jórésze az új törvényalkotás csodabogarai. Az élet lépten-nyomon megbotlik bennük. Legszükségesebb reformokat legrosszabb törvények, amelyek megvalósítani látsza-

nak őket, hosszú időre megakasztanak. A törvényeket hol a hü dilettantizmus, hol a merev bürokratizmus fogalmazza és a törvényhozói tudatlanság, vagy szolgalelkűség elfogadja. Ezek még az ártatlanabb fajtaú törvénytörvények De veszedelmesebbek azok, amelyeket az elfeladás, fogadalmak és programok romjain gázolva fogamzott meg az elvetelenség és a szereplést-féltés vaktában elfogadott. Ezek is a közvélemény kritikája nélkül szárguldotnak végig a törvényhozás gépezetén.

Annak a híres kormányzati virtuozitásnak és szegyenletes kormányzati gyöngségnek valóságos remeklése az a mesterkedés, amelyet a választói reform dolgában mivel. Egy-egy sejtelmes hirt küld róla világgá s aztán hamarosan lecáfolja. De a reform kereteiről, irányáról, a reform mivoltáról a közvéleményt nem értesíti. Egyenesen eltitkolja azt, amit a reform dolgában mivelni készül. Pedig ez a reform nem valamely időközben felmerült kérdésnek elintézése, ezt a reformot egy minden ízében földult nemzet fanatikus akarata parancsolta rá a kormányra és az új rendszerre. Kormány és rendszer csakis úgy vált lehetővé, hogy azt a reformot vállalta. Ez a kérdés kormányrendszereket alkotó és történelmi, nagy, hatalmi el-

TÁRCA.

Denevér a kapun.

— A Bajai Hirlap eredeti tárcája. —

Írta: Kanizsai Ferenc.

A falon ketyegő ingaóra éjféltűn háromnegyed egyet mutatott. Mivel azonban az órá — idő tekintetében — ök hitelesnek nem tartják (roppant szigoruak a szabályaik) és a csillagok állása szerint kell igazodniok, Chrisippos főnézett a Göncölszékérre. Megtehetette könnyen és természetesen, mert átlátott a menyezeten, át a háztetőn, át a felhősáton. Egész úgy, mint ahogyan mink — akik még nem haltunk meg — átlátunk az üvegen. Chrisippos, a két kísértet közt a fiatalabb és alsóbbrendű, a Göncölszékér állását a sark-csillaghoz mérte és érthető, bár egy csöppet sem hallható nyelven szól a társához:

— Repül az idő. A Mester titrelmetlen. Nemsokára kukorékol a kakas. Vissza kell térniük és attól félek, eredmény nélkül...

— Pedig csak ez a három napunk van. Ez ma a harmadik nap. Holnap már megvédi őt Szent János; ilyen erős embert még nem látam. Csupa genny az a gyhártyája és gondolkodni tud, imádkozni tud. Én megmondtam a

Mesternek, hogy a Szent János-utca nehéz egy utca.

— Más baj lehet itten; — elmélkedett Chrisippos — valami ígézet. Körüljártad a házat?

— Igen.

— Nem láttál semmit?

— Gáspár, Menyhért, Boldizsár neve, krétával az ajtóféllákon Szentelt barka...

— Eh... Egyebet nem?

— Nem.

— Az orvos milyen?

— Az orvos sokat tud. De a betegség nagyobb, mint a tudomány. Régen meg kellett volna halnia. Nézd csak.

E szavak után a kísértet a szeméből egy holdsugárserű nyilat röpített a beteg agyvelejebe. Irtdzóató ülvöltés hallatszott. A beteg férfi ülvöltött, mint akit elevenen nyuznak.

— Anna! Anna! — ordított a beteg és szemei az iszonyattól majdnem szétrobantak. A két hullaszagú kísértet, fehér lepelben, egy lépéssel közeledett az ágyhoz.

— Anna! Anna!

— A feleségét hívja, de ezen segíthetünk — mondta egykedvűen Chrisippos, mint aki már megszokta ezeket a jeleneteket. Két csontkarrát kitárva, leplevel szárnyaló mozgást végzett, amiről kialudt a lámpa és a ház lakói megdermedtek, mint a tetszhalottak. Kékes

fény áradt szerte és a nő, az Anna nevezetű, az ágyhoz tolt kanapén édesdeden szunnyadt. Azt álmodta, hogy a férje egészséges.

A beteg — jaj már neki! — a paplan alá akart bujni, hogy ne lássa a két kísértetet. De nem volt hozzá ereje, mert a paplan mázsányi súlyt vitt föl.

Chrisippos nem sokat törődött azzal, hogy a beteg megérti a nyelvüket. Egykedvűen vitakozott a társával:

— Igen, az igaz; az nagyon is igaz, hogy ez a Szent János-utca. Tudom, hogy hatvan évben el fiatalabb, tizenöt évesnél idősebb lelkem, éppen az utcában, nincs hatalmunk. Csak ezen a három napon... Szent János ilyenkor alszik.

A beteg, ezt hallva, őrjöngve vetett keresztet és fogát csikorgatva, Szent Jánoshoz fohászzkodott.

— Még csak harminc éves vagyok. Irgalmazz, Szent János! Ments meg a haláltól...

Hiába. A halál borzalmai kitárultak gondolkodása elé. Szörnyedve kucorgott az ágy hátsó sarkában; vacagó fogakkal, vérbeforgó szemmel, tajtékzó szájjal nézte az értelmébe tóduló megismerést. Tehát nem igaz, hogy a halál ezerszer rosszabb tréfa, mint az élet, mert úgy lelki, mint fizikai gyötrelmekkel jár, melyek végtelen nagyok, pillantásról pillantásra hányozódnak. Már tudja! Tehát meg kell halnia, nehogy hirt vihesse az embereknek.

lentéteket kiengesztelő hatása, tehát legelsőrangú nemzeti és állami kérdés. Ezt a kérdést, ezt a reformot úgy kezelni, ahogyan ez a kormány kezelni merészkedik, nagy és szégyenletes kormányzati botrány. A reformmal, amelynek a nemzeti akarat és a királyi kívánság volt az előkészítője, titkolódzni, legalább is — jogszerűség, a közvéleményt is — jogtalanság. A közvélemény, amely egész lelkesedésével szállt érte sikra, s az új rendszer pártjait is az érte való sikrázásra kényszerítette, a reform megvalósításának előkészítéséből kizárni: politikai, kormányzati, alkotmányos szabálytalanság. Lehet, hogy fényes kormányzati furfangnak tartják, pedig még az sem, mert hiszen ez a titkolódzás a kritikát nem kijátsza, hanem elfogultá teszi. Fanatizálja, ahelyett, hogy amint akarná, elhallgattatná.

A képviselőket éppenséggel nem igazítja az, hogy erről a reformról sem tudnak semmit s hogy semmi dolgukról sincs sejtelmük. Ők abban, hogy nem kényszerítik őket kritikára, a maguk kisdéd hatalmi pozíciójuk kényelmes biztosítását látják. Nekik nagy erjük a kormány gyöngesége, épp úgy, mint ahogy a kormánynak egyetlen ereje a kritika tehetetlensége. A közvéleményé, a számonkérő nemzeti lelkiismereté. Csak hogy a kritika lehetőségétől való elzártság is vágyakat kelt. Olyanokat, amelyekről az apátia s a dolgokba beletrődés megszűnik. Az a kormányzat, amely a közvéleménytől retteg, ne feledkezze meg róla, hogy a közvéleményt ezek a vágyak is fölbreszthetik.

Nyitlik a politikai szinkör. Pereg a fáról a levél. Tudniillik az elvek fájáról peregnek le az utolsó elszáradt levelecskék. Szürettel Bécs és a nagy szüreti mulatságot kedden délután 5 órakor tartja meg a negyvennyolcas párt Kossuth Ferenc emléke alatt a Royal-

— Szent János, Szent János! és boldogságos Szűz Mária, kicsi Jézuskám — dadogta kétségbeesetten — mutassatok meg arcotokat és mosolygásokat... Hagyjatok élni! Nem bánom én, ha az agyhártyám időknök végeiglen kinez. Mert ez a kin még csak földi kin, tehát valóságos kéj a földöntuli gyötrelmekhez képest! Ha meghalok, akkor szenvedek igazán! Minden porszem, mely testemből porlik, egyenként és összesen fog fájni, égni, gyötörödni... És ezt az emberek nem tudják! Az emberek nem tudják, hogy a porszem fáj!

Chrispos e közben meg egyszer körüljárta a házat. Aggódva tért vissza a betegágy mellé és a haladoklót ujjának egy érintésével elalattatta. Így szólt ezek után:

— Denevér van a kapun. Itt bent a házban senkisémet halhat meg. Ki kell mennie.

— Nem mehet! Csak önszántóbbal mehet! — és ha akarja, akkor sem bírna, olyan gyöngő, válaszolt a másik kísértet.

Mellett a kakas kukorékolni volna, menniök kellett, vissza kellett térniök, mert ez a rend, mert ez a parancs. A Mester irtózatossá dühvel fogadta őket:

— Egyedül? Nékiüle?

— Nem bírtunk vele. Denevér van a kapun. Odaszegezte valaki.

A Mester meg gondolkodott. Csakugyan, a denevér kemény dió. Ahová denevért szögeznek, ott a halál nem parancsol. Nincs egyéb

klub összes termeiben. Nem süret lesz a neve, hanem értekezlet, de lényegében az árva magyar hegyek letarolása fog megtörténni. Kezdődik, kezdődik... Buzdító beszédekkel mondanak majd a mamelukhad lelkesítésére. Megdicsérik azokat, akik jól viselték magukat a szünidőben és orrot kapnak azok, akik a szájuikat kinyitották, sőt esetleg kényelmetlenek voltak. Ez a program... Mert a többi, ami a programon van, egy hajítófát nem ér.

Am azért majd csak tanácskoznak róla kedden. Szomorú tanácskozás lesz ez. A függetlenségiiek megtudják, hogy mit kell megszavazniok ebben a szezonban, micsoda árulásoknak lesz premérié. Mindent megtudnak, szegénykéik; csak azt nem, hogy sokáig élnek-e. Már mint politikailag De ezt se Wekerle, se Kossuth nem tudja megmondani nekik. Ezt csak a cserebogártól, a sárka cserebogártól tudhatják meg. Vagy a kakukmadártól. Vagy esetleg a néptől is, amely megsughatja, hogy legfőkébb egy év a világ! Kezdődik a szezon... tessék sietni az élettél!

Készül az új véderőtörvény. Természetes, hogy a magyar kormány tudán kívül, vagy legteljesebb beleegyezésével, ami a tapasztalatok szerint teljesen egyre megy. A közös hadügyminisztérium irodájában már elkészült a tervezet, most már holt bizonyos tehát, hogy a katonai kérdések teljes egészükben a parlament elé kerülnek s mivel az új véderőtörvény egyik sarkalatos pontja a létszámmelés, az újoncjutalék fölemelése is holtbizonyos. Ebben a kérdésben tehát a további tagadás, vagy szemforgatás egyenlő a hazugsággal. Az új véderőtörvény főbb pontjai ezek:

1. Behozzák a *viszteség kétvért szolgálati időt*, csak hogy nem most.
2. *Hatvanézer emberrel* fölemelik az újoncjutalékokat.
3. Megszorítják a katonai szolgálat alól való fölmentést.
4. Fölállítanak egy munkászászlóaljat.
5. A póttartaléknak jövőre *hadót* lesz a neve.
6. Magyar állampolgár katonai ügyében a *közvélemény miniszter* dönt.
7. Magyar ezredek hadbíróóságainál a *hivatalos nyelv a német*, de szabad magyarul is tárgyalni.
8. Az egész reform költségei *nyolcvan millió* koronába kerülnek.

mód, mint rábírn a beteget, hogy a házból távozzék... Ez nem lesz könnyű feladat.

És mégis sikerült.

Másnap a beteg tiszta öntudatra eszmélt. Nem emlékezett egy kissé sem az éjszának szerzett szörnyű megismerésekre és jókedvűen fogadta az orvost:

— Azt hiszem, jobban vagyok.

Az orvos nem látta ilyen rózsának a helyzetet.

— Legfőkébb operáció segíthet — mondta bizalmasan Annának, a feleségének, aki a másik szobában zokogva rimázkodott tudományért, csodáért, — vagy bármiért.

— Gondolja, orvos úr, hogy akkor megmenekül?

— Mindnyájan az Isten kezében vagyunk, — hangzott az aggodalmas válasz.

És a nagybeteg férfit nem volt már nehéz rávenni, hogy a műtétbe beleegyezék. Mivel annyi pénzük nem volt, hogy a műtétű professzort meghívják, a beteget a kórházba kellett szállítani. Szívesen engedelmeskedett.

Ekkor történt a különös dolog. Amidőn a hordálygyal a kapu alatt átvitték, hogy föltennék a kint várakozó hintóba, valami panaszos sikoltás, csikorgáshoz is hasonlatos halatszót valahonnét. Jelentéketlen és rövid hang volt; olyan, mintha a szomszédban a keresek kuton vizet huztak volna és a lánccsikorogott volna; vagy mintha egy szeges cipőpálc siklott volna meg a kövezeten... És mégis, ez a

Színháztervek zürzavarában.

— A pécsi szinkör áttelepítése. — Polgár Károly ajánlata. — Színházépítés államségélyvel.

(S. Z.) Alig egy hete, hogy a pécsiek élelmes szinagazgatója, Kövessy Albert, érdekes és első szempillantásra tetszetős színháztervvel kínálta meg Baja városát. Nekünk szánta a Pécszet be nem vált kiállítási szinkörét, fölajánlotta tíz esztendőre a szintársulatát, sőt, hogy még szélesebbre feszüljön érdeklődésünk, rázendített a 69. ezred zenekisérete mellett kilátásba helyezett opera-előadások nyitány-egyvelegére is.

Kövessy Albert görög-tűzfényes szinkörületi tervét, a részünkre halvaszületett idea kipattantása után, melegen ajánlotta figyelmünkbe a pécsi sajtó, tetszészaj köszöntötte azt a másik színházi város részéről is, csak itt Baján fogadtuk tartózkodásán, minden lelkesedés nélkül a közsínházra irányuló régi akciónk rombadöntésére szánt ajánlatot, melyet láttatlanból pártolni, támogatni hajlandók nem voltunk.

Ugy ígértük, hogy visszatérünk a Kövessy-féle ajánlatra. Álljuk hát az ígértünket és foglalkozunk a tervvel még egyszer, utóljára, bár csak azért, hogy óva-intsük a közel hetekben összeülő szinügyi-bizottságot ennek az ajánlatnak az elfogadásától. Zsákutcába dirigálását, sőt egyenesen lehetetlenné tételét jelentené ez a terv a bajai színház ügyének, melyre — bármit mutasson is a momentán helyzet — szebb jövő vár nem is olyan sokára.

Kövessy tervének beérkezése után kerestük-kutattuk azt a hangulatot, melyet az ajánlat a dönteni hivatott városi faktoroknál keltett és mert az általunk minden kommentár híján nyilvánosságra

kurtán csikorduló hang egy pillanatra remüllettel töltött el mindenkit. A beteg, karjával a kapufélfára mutatott és dadogva mondta:

— A denevér szólalt meg.

Magyarázták neki, hogy ez lehetetlen, hiszen a denevér négy nem él. Hetek előtt szegte oda valami szolgáló.

— Nem akarok a kórházba menni! Ez a holt denevér nem engedi!

Azt hitték, hogy lázban félrebeszél. De ki is hallgatna egy lázban égő beteg sejtelméire? Mik azok a tudomány megállapításai mellett? Vitték hát a beteget. Fölfektették a műtészasztalra és meg is halt szegény, operáció közben. Ekkor ismét találkozott Chrispossal meg a másik kísértettel, akinek nevést tudni nem lehet, és irtalom nélküli világosságban látta további sorsát: az örökkétartó és haladványosan növekvő gyötörődést.

Őt pedig elsiarított. A fájdalom szelid, szinte ábrándosan mosolygó kegyelletté másult. A sirján virágok nőttek. Színes és illatos virágok. Senkisémet tudja idelent, hogy ezek a virágok fájnak.

Nem egyéb az egész, mint egy babonás öregasszonynak a fecsegése. Ő így magyarázza azt az ellenkezést, amelyvel egy szegény halott, utolsó óráiban, a operáció előtt vonakodott. A vénasszony arról is nevezetes, hogy kísérteteket szokott látni.

hozott pályaterv eléggé tetszetősnek mutatkozott, csakhamar kialakult az a nézet, hogy az ajánlatot tárgyalás alapjául el kell fogadni, sőt, ha megbízható a hírforrásunk, bizottságot is terveztek küldeni a pécsi szinkör megtekintésére.

Ám! — drága lévén a városi pénz, sőt kevés — voltunk bátrak önköltségen, egyetlen egyszerű levél árán, pécsi objektív és szakértő-szemmel tekintetni meg a kiértesített kiállítási szinkör és mert a beérkezett jelentés távolról sem földi igényeinket, kénytelenek vagyunk Kövessy terve és a pécs-baja —nagykiszai szinkörület megalakítása ellen a leghatározottabban állást foglalni.

— Minden külső és belső csin és stilszerűség nélkül való, tágas, nyílt aréna a pécsi kiállítási szinkör — ezt írja a megkérdezett komoly hírforrás — melyben csak forró nyár évadjára lehet hajlékot teremteni a könnyű, sőt legkönnyelműbb cabaret-muzsának. Város, mely komoly otthont akar nyújtani Tháliának, ilyen szinkörrel be nem érheti, hol egyébként is tartózkodni csak teljes szélsőségekben lehet és úgy, ha a szomszédos telkeket állandóan pormentesítik.

— Páholy — az nincsen a kiállítási szinkörben, hacsak az elkülönített asztalok számára föntartott és elkerített területet nem tekinti annak a fantázia. Mert a nézőtér soirék tartására is kiválóan alkalmas és habár a kiállítás vegyes közönsége meg is találta a nyári társulat működésében a maga emfem értékű kellemes szórakozását, magasabb színjátszást az ilyen arénában, magasan színdarab produkálni nem lehet.

Összegezve az összegezendőket: Kövessy Albert szinigazgató áttelepítési tervét el nem fogadhatjuk.

Kövessy egyébként Szombathelyre is szállott időközben ajánlatával. Öszintén kívánjuk, hogy oda több szerencsével szálljon.

* * *

A hét végefelé, miután a pécsi aréna áttelepítési tervét annak rendje és módja szerint elpantarták, új ajánlat — épen csak megemlítésre érdemes ajánlkozás — érkezett a polgármesterhez. Hivatalos akta nincsen róla, de az ajánlat valójában megtörtént. Polgár Károly, a délvidéki szinkörület igazgatója szeretne legújabbban nyári arénát építeni Baján.

Szép tőle.

* * *

Az unos-untalan fölbujránzó színházterveknek ebben a zürzavarában végezetül érdekes, sőt érdekfeszítő hír érkezik el hozzánk a hét szombatján.

Pápa rendezett tanácsú város 60.000 koronát kapott a kultuskormánytól színházépítés céljaira. Ismerős szám ez nekünk, mintha ígéret alakjában ott kísértett volna nemrég ugyanez az összeg a bajai közgyűlés termében. És mintha nekünk is színházépítés céljaira ígérték volna 60.000 korona államsegélyt. Annnyira gyanus a szemünkben a pápaiak 60.000 koronája, hogy egészen komoly kérdéssel szeretnénk fordulni az illetékes miniszteriumhoz: nincsen-e tévedés a dologban és nem küldötték-e elnézésből a Bajának szánt 60.000 koronát a

pápai színház céljaira? Vagy ha nem téves a pápai expedició, úgy újból és illő tisztelettel kérjük: mi lesz hát vajjon a Bajának ígért 60.000 koronával? Mikor kerül a sor ránk, kik immár öt kisebb városnak pár hónapon belül juttatott színházépítési államsegélyéről tudunk?

Várjuk az illetékes helyről jövő választ és várjuk főleg a megígért államsegélyt, mert csak ezzel válthatjuk valóra színházépítési terveinket.

H I R E K.

A Bajai Kölcsonös Segélyző Egylet 40 éves jubileuma.

Az elmúlt hét szombatján ünnepelni jött össze a bajai társadalom minden rétege. Megülni egy évfordulót, negyven esztendő tisztes és áldásos munkásságának jubileumát, melyet a *Bajai Kölcsonös Segélyző Egylet* ért el, ez a kölcsönös támogatás elvének jegyében annyi humánus ténykedésre visszatértünk bajai pénzintézet. Igen, minden társadalmi osztály olvadt egybe valóban impozáns harmóniában a szombatesti jubiláris banketten, amiként az egyesület nyolc lusturumon keresztül mindenkor az egész bajai társadalmat egyesítette a kereskedő, az iparos, és a szegényebb néposztály anyagi fölsegítésének nemes munkájára.

Városi hatóság, lokális közéletünk vezető férfiai, az összes testvérintézetek képviselői, kereskedelmi és gazdasági életünk igen sok faktora és számos egyetli tag vett részt a banketten, kik megannyian tüntető rokonszenvel, lelkes pohárköszöntőkben ünnepelték a jubiláló pénzintézetet és azt az agilis, vállalt munkával működő tisztikart, melynek méltán irható javára az egyesület föllendülése és a biztató jövő.

A pohárköszöntők sorát *Somogyi* Emil, az intézet buzgó és lelkes igazgatója nyitotta meg, ki figyelemreméltó toaszájában a vendégekre ürített poharát, majd *Czernay* Imre, igazgatótanácsi tag és az ipartestület elnöke dr. *Antrozovics* Lajos főispánt éltette, aki viszont ismert eloquenciájával az egylet vezetőségére és felvirágzására emelt poharat. Dr. *Monostori* Gyula ügyvéd dr. *Rajk* Aladár országgyűlési képviselőt köszöntötte fel, ki szellemes válaszában az intézet fardhatatlan és ügybuzgó tisztviselőjét, *Szilvai* Zsigmond vezértitkár éltette, ki szép szavakban köszönte meg az irányában megnyilatkozott rokonszenvet. *Bernhart* Ernő takarékpénztári főkönyvelő tolmácsolta azután a Bajai Takarékpénztárnak, városunk ezen legrégibb pénzintézetének üdvözlését, majd dr. *Lenberger* Armin intézeti ügyész a városi tanács jelenvolt képviselőit, dr. *Hegedűs* Aladár kir. tanácsos, polgármestert, *Erdélyi* Gyula főjegyzőt és dr. *Felér-Lőrinc* I. aljegyzőt éltette, végül *Erdélyi* Gyula főjegyző és *Erdős* Jakab polg. isk. igazgató az egylet vezetőségére és tisztá karára ürített poharukat.

A kitűnően felszolgált lakomáért a legnagyobb elismerés illeti a 'Nemzeti-szálloda' doré vezetőjét, *Deutsch* Mátyást.

* * *

A jubiláris ünnepély lezajlott és az egylet immár ismét folytatja szorgos és áldásos munkásságát. Egész munkabírását szenteli az egylet fölvirágoztatásának a jubiláris esztendő lelkes és buzgó tisztikara, élén *Somogyi* Emil vezérigazgatóval és *Szilvai* Zsigmond vezértit-

kárral és az intézet önzetlenül fáradozó igazgatótanácsával, kiknek egyesült tevékenységében rejlik a 40 esztendő eszejelet erőssége és reményteljes jövője.

Ad multos, ad plurimos annos!

— **Városi közügyek.** Mult szombaton délután tartották a szeptemberi törvényhatósági közgyűlést, a már közölt programhoz híven. *Antrozovics* Lajos dr. főispán elnökelt a közgyűlésen, melynek legfontosabb eseménye az volt, hogy *Mátéháza-pusztán mezőgazdasági szeszgyár* létesítését határozták el és a szeszkontingens szerzése céljából bizottságot választottak. Azonkívül községi gyümölcs-pálinka-főző szervezését is kimondták és evégből szintén bizottságot desználtak. — *A bajai teli kikötő* ügyében örömdíszes tudomást szolgált a kiépítést ígérő miniszteri leirat, melyet a közgyűlés egy sürgető kéressel töltött meg. Fölkérve a főispánt, hogy járjon közbe, hogy a vízi beruházási program keretében első helyre kerüljön a bajai kikötő — A 13.000 koronás deficitell tüntető mult évi *zárószámadás* tárgyalása minden mozgalmasság híján ment végbe. *Erdélyi* Gyula főjegyző közgyűléssel elhatározott tulkidásokkal, a *tömeges nyugdíj-jutásokkal* (?) és a be nem folyt téves bevételi előirányzatnál indokolta a deficitet. A közgyűlés elfogadta a megokolást és elhatározta, hogy a hiányt a szegényház pénzintézet megtakarításával pótolja, a 8000 kor. hiányt pedig évi 2000 koronás részletekben beállítja 1910 től kezdve a költségvetés keretében.

— **A bajai közúti vasut közgazgatási bejárása.** A város területén tervbe tett közúti vasut közgazgatási bejárása f. hó 22 én lesz a városi székház kis tanácstermében. A város részéről, a közgyűlést határozat szerint, dr. *Hegedűs* Aladár kir. tanácsos, polgármester, *Rauschenberger* Ferenc tiszti mérnök, *Hesler* Gyula, dr. *Valentin* Emil és *Drescher* Gyula törvényhatósági bizottsági tagok vesznek részt a keddi közgazgatási aktuson.

— **Pápai jubileum.** Vették a következő értesítést: *Dicsőségeim* uralkodó *X. Pius* pápa 50 éves papi jubileuma alkalmával ma, vasárnap délelőtt 9 órakor ünnepélyes istentisztelet lesz a bajai r. k. plebánián és a szbt. ferencz templomokban. Tegnapp, szombaton este harangzúgás hirdette a mai ünnep jelentőségét.

— **Színházi szezon kezdete.** *Szabó* Ferenc, az őszi szezonra megválasztott új szinigazgató — hir szerint — október első napjaiban vonul be hozzánk társulatával. A Szabó-féle társulat most Nagykrónoson játszik, mint halljuk megelégedésre. Az őszi szezon 6-7 hetesnek ígérkezik és a közönség bizonyára szvesen támogatja majd az új szinigazgatót, ha friss és változatos műsorral, meg nívós előadásokkal állít be hozzánk. A magunk részéről is, kritikái rovatunkban ép oly szivesen állunk szölgálatába a társulat érdemei méltatásának, mint amilyen erővel sujtottuk a közelmúltban a győngye esemblekét és az unos-untalan jó-rssz reprimokból összetakolt játékrendet.

— **Népkönyha megnyitása.** A bajai jótékonycélu leányegyesület hétfőn, f. hó 21-én d. e. 11 és fél órakor nyitja meg ünnepélyesen népkönyháját az 'Izr. Aggok Házában'.

— **Esküvő.** *Szász* János, a Schön Antal és Géza bajai cég beltagja, f. hó 17-én vezette oltárhoz *Weidinger* Irént, *Weidinger* Gyula tekintélyes helybeli kereskedő leányát.

— **Egyházmegyei hírek.** A kalocsei érseki hatóság *Támás* Ferenc szakmári adminisztrátort kápláni minőségben Adára, *Böde* Józsefet Adáról Temerinbe, *Kucská* Pétert Nagybaracsckáról Bajára, *Lenzser* Pétert Temerinből Nagybaracsckára, *Mészáros* Bélát Szabadkáról Zomborba helyezte át.

— **Új bajai állampolgár.** *Perger* Vince helybeli fényképszínház délelőtti tette le az állampolgári esküt dr. *Hegedűs* Aladár polgármester kezébe. *Perger* külföldi származású, de évek óta lakik már Baján és magyar érületének szép bizonyosságát adta épen magyar állampolgári avatásának napján, amikor 50 koronát adományozott a bajai 48-as honvédek segélyegyletnek.

— **Uj személydijszabás a baja — zombori vonal.** A m. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint a Baja—Zombor—Újvidéki és Hegyefeketehegy—palánki h. é. vasutaknak „Délunavidéki h. é. vasutak” cím alatt történt egyesülése folytán, ezen vasuton november hó 1-én új személydijszabás lép életbe. Az új személydijszabás, mellyel a menetdíjak részben felemltetnek, részben leszállítanak, a magyar királyi államvasutak dijszabás elárúsító iródjában (Budapest, Csengery-utca 33. sz.) 20 filléret kapható.

— **Missiók.** A ősz folyamán 3 domonkosrendi atya szent missiót tart Nemesmilitencen, Zomborban, Csonoplán, Bajmokon, Szondon, Vajszkán és Hódságon. A jézustársasági atyák a bajai járásbeli Dávodnak, Monostornagyi és Sajkáslaknak is helyezett kilátásba szent missiót.

— **Vidéki zsurnalisztika.** A Zomborban 27 év óta megjelenő „Zombor és Vidék” c. politikai lap főszerkesztőségét Janovich Lajos fővárosi jeles tollú hírlapíró vette át. Janovich programjában a 67-es alapon álló alkotmánypárti politikát vallja.

— **Hymen.** Vadász Pál helybeli építésmérnök ma, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja esküvőjét a szabadkai izr. templomban Szilasi Margittal, Szilasi Fülöp dr. szabadkai ügyvéd félyével.

— **Egy tragédia utolsó fölvonása.** Hat héttel ezelőtt őszinte megdöbbenés szállott a szivekre annak a szomorú hírek az érkeztére, hogy Horváth Irén és Gläser Anna, két uricélyné a Duna hullámaiban lelt halált. A szerencsétlenül járt fiatal teremtsék egyikét, a természet rendje szerint, harmadnap fölvetette a víz, csak Gläser Anna holttestét látszottak magukba temetni a szilaj hullámok, a földszereklés minden reménye nélkül. Hat hét után, vasárnap este gyümölcsszállító ladikok fogták ki a már erősen feloszlának indult női hullát. A szerencsétlen teremtsék bajai vendéglátó rokonai, a Dely-család nyomban gondjába fogadta a holttestet, melyet agnoszkálás után beszenteltek és Bécsbe szállították. Ott helyezték örök pihenőre Gläser Annát a családi sírjában.

— **A daktilozkópia Baján.** A daktilozkópianak a büntügyi nyomozásoknál való fontosságát ma már az összes nyomozó hatóságok elismerik. Erre való tekintettel az igazságügyminiszter a belügyminiszterrel egyetértően elhatározta, hogy a daktilozkópiát országosítani fogják. Ezzel a daktilozkópia a nyomozásoknál hozzájut az öt megillető szerephez. Az intézménynek Budapestben lesz a központja. Az üljényomatok fölvetését ilyenformán az egész országban rendszeresíteni fogják. Az igazságügyminiszternek gondja van rá, hogy a vidéki nyomozó hatóságok megismerjék a daktilozkópia lényegét. A miniszter e célból négy budapesti rendőrtisztviselőt bízott meg azzal, hogy látogassák meg a vidéki rendőri hatóságokat és tartanak szakszerű előadásokat a daktilozkópiáról. A rendőrtisztek már a jövő héten megkezdik vidéki körútjukat, melynek során Bajára is eljönnek.

— **Önkéntesek vizsgálja.** Október elseje fontos dátum a katonaságnak. Öreg bakák szabadulásának időpontja ez. A gyöngyözléttől való szabadulás közelsége meglátszik már most is a katonákon. Vigan vannak a legények. Egyedül az önkéntesek szive nem tud örülni. A derék „einähriger Freiwilliger” eruk most drukkálnak. A 86 ik közös gyalogezred önkéntesei e hó 24-ike és 30-ika közti napokon teszik le majd a tiszti vizsgát Budapestben egy kiküldött bizottság előtt. E vizsga eredményétől függ az, ki kapja meg közülök a tiszti csillagot, s kinek kell esetleg még egy évig hordani az egyenruhát.

— **Az új szabadka—bajai vonat.** Baja és Szabadka között Perich Kálmán és Kovács János új keskenyágányu gazdasági vonatot akarnak építeni. Minthogy a tervek szerint a vasut ugy Szabadkán, mint Baján a város területén is átmegy, a kereskedelmi miniszter nyilatkozatra hívta fel a két várost Szabadka közgyűlése bizonyos feltételek kikötése mellett tudvalevőleg hozzájárult a vasut létesítéséhez. Baja város legutóbbi közgyűlése is foglalkozott a vasut engedélyezésével és elhatározta, hogy

felír a kormányhoz, hogy ismertesse az egész vasuti tervet, mert nyilatkozatának és véleményének megtevése előtt tudnia kell, hogy a tervezett vasut érinti-e a Baja város tulajdonát képező Mátéházát és ha igen, mely ponton?

— **Ki akar a királyhoz menni?** A hivatalos lap mai számában ezt a hírt közli: Öfelsége Budapestben 10. hó 21-től kezdve általános kihallgatásokat fog adni, melyekre leendő előjegyzés végett naponként délelőtt 9 óratól délután 1 óráig lehet a kabinetirodában (kir. várpalota) jelentkezni.

Megálltak a héten a vonatok.

Hol a baj?

Kedden este felé, néhány perccel hat óra után lassu zakatolással indult ki a kelebiai állomásról a 912. számú személyvonat, amely Budapestre indulva, több mint egy tucat állomáson át minden baj nélkül jutott Szabadka határáig és alig indult ki erről a kis állomásról, a vaspég két első kerekre lesiklik a vágányról és — megállt a 912 és a rákövetkező egy óra alatt a vonatok egész tömegét kényserítette a megállásra.

Egyéb baj szerencsére nem történt. Ezt már itt sietünk megírni. Emberben kár itt, ezuttal nem esett. De kocsit se tört össze és mégis ki tudja mennyi bajt és mennyi kellemetlenséget okoz ennek a 912 a kiskiklásra.

A kiskiklott személyvonat után néhány perccel, a Budapestre jövő gyors robogott be a kelebiai állomásra, de nem mehetett tovább: el volt zárva az utja.

És Szabadkán a Budapestre menő gyors, a bródi, a szegedi, a bajai vonatok vesztegeltek, mert a kelebiai elromlott váltó elzárta az utat.

És aznap volt az express napja. A Konstantinápolyból jövő keleti express is este érkezett meg, hogy innen tovább rohanjon Budapest felé — Párisig. De az express utasai elől is elzárta az utat a kelebiai váltóelromlás következtében kiskiklott 912-es!

A vasuti szerencsétlenségek, a bajok napról-napra szaporodnak.

Hét napon belül öt-hat szerencsétlenség történt a Máv. vonalain.

Mit jelentenek ezek a rémesen gyakori szerencsétlenségek? A vasuti személyzet, egy szerencsétlenség hírére halálra, elveszti a fejét? Vagy el van fáradva a vasutas? Vagy kiöregedtek talán a mozdonyvezetők? Vagy talán fiatal, hozzá nem értő gyerekek teljesítenek szolgálatot a kisebb állomásokon?

Csupa kérdés, amire itt mi nem válaszolhatunk, de választ kell kapnia az ország közönségének, mert lehetetlen már a véletlen okozni a naponként ismétlődő szerencsétlenségeket.

Nyilttér.)*

Igen jó eredménnyel alkalmazzák

MATTONI'FELE
GISSHÜBLER
TORMOSZAJU GYÖNGYÖZ

SAVANYÚVIZ

A nagy értéke a legutak megbetegedéseit, a garat és hörgők hurutjainál, tüdő- és mellhártya-gyulladásnál.

*) Az e rovatban közöltéktér nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

IRODALOM.

Az új végrehajtási törvény és az életleltéti rendelet. Úgyes és praktikus füzetben közli és kommentálja Dr. Pataj Sándor zombori ügyvéd a végrehajtás új szabályait, az 1908. 41. törvényeket és életleltéti rendeletet, a teljes műveggel. A munka az Igazság kiadása, Budapest, VI. Teréz-körút 6. Legelőcsőbb kiadása a végrehajtási novellának. Ára 20 fill. Megrendelhető Budapestben, az Igazság kiadó-hivatalában (Teréz-körút 6.) vagy Zomborban a szerzőnél. Ügyvédeknek és kereskedőknek minden más kiadásnál praktikusabb ez a könyv-nen áttekinthető olcsó könyv.

Az új végrehajtási törvény magyarázata. Írta: dr. Radó Károly. A könyvpiacra most jelent meg „Az új végrehajtási törvény magyarázata” című, kiváló jogi tudással megírt értékes szakmunka. A végrehajtási törvény novellája a maga 31 §-ával rendkívül fontos és ügyes társadalmi osztályokat mélyen érdeklő változásokkal idézett elő, amelyek felismerése és átértéke közelről érdeklő a kereskedőket, iparosokat, gyárosokat, pénzintézeteket, föld-birtokosokat, haszonbérletet, háziurakat, hivatalnokokat és mindazokat, akik ezekkel üzleti vagy hitelügyi összeköttetésekbe kerülnek.

A szerző, az újonnan teremtett helyzet kellő felismerésével, fűslyt helyezett arra, hogy az összes érdekelt körök könnyen áttekinthetően és világosan tudják meg, hogy a novella miként intézkedik, hogy az eddigi állapottal szemben mi a mostani állapot, mennyiben állott be a végrehajtási eljárás során változás, mi ennek az előnye, mi a hátránya. A novella ilyen irányu magyarázatánál a szerző szem előtt tartja nemcsak az igazságügyminiszter javaslatának indokolását, az igazságügyi bizottság jelentését, hanem felhasználja a képviselőház és a főrendiház tárgyalásainak adatait, miáltal világot vet a novella törvényhozási intenciójára és könnyed irányával érdeklőket is köleszőn a különben száraz jogi tárgyának. Dr. Radó ezen munkájával nagy szolgálatot teljesített a szakköröknek is, a bíróságoknak, ügyvédeknek és bírósági végrehajtóknak, akik a szakszerű összeállítás mellett e műben mindazt megtalálják, ami a novella praktikus alkalmazásánál szükségesnek mutatkozik. Schenk Ferenc könyvkereskedésében jelent meg, bolti ára 1 kor. 60 fill. és kapható minden könyvkereskedésben. *Baján: Kollár A. könyvesboltjában.*

Gegédszerkesztő: SPITZER ZOLTÁN.

4

miniszteri
jóváhagyás.

1. A berlini földm. miniszter úrtól II.20. 06. — 2. A koppenhágai belügyminiszter úrtól XII.20. 06. — 3. A hesseni nagyhercegségnél a belügyminiszter úrtól IV.13. 07. — 4. A berlini földm. min. úrtól X.15. 07

„RATIN”

mint legbiztosabb

egér- és patkányirtószer

van elismerve. Több külföldi polgári és katonai hatóságok elismerése.

1 adag patkány bacillus 3— kor.

1 adag egér bacillus 1—80 kor.

Prospektus kívánatra ingyen. Nagyobb területen az irtást garanciával ellátja. — „Ratin” bakteriológiai laboratórium részvényszárság magyarországi vezérképviselője és egyedülrusa

Haan Béla Budapest, VII., Rotentbiller-utca 26/5.

A m. kir. államvasutak MENETRENDJE.

Érvényes 1908. május hó 1-től.

Bajáról Zomborba reggel 4 és 7:22 órakor és délután 1:15 órakor.
Zomborból Ujvidékre reggel 3:10 és 6:51 órakor és délután 3:46 órakor.
Ujvidékről Zomborba reggel 2:07 és 7:51 órakor és délután 1:55 órakor.
Zomborból Bajára reggel 6:45 órakor, délután 12:57 és 4:23 órakor.
Ujvidékről Titele reggel 6:54 és délután 5:25 órakor.

Titelről Ujvidékre reggel 3:32 és délután 1:15 órakor.
Hegyes - Feketehegyről Palánkára reggel 7:10 délután 3:03 és 7:47 órakor.
Palánkáról Hegyes - Feketehegyre reggel 3:48, 8:18 és délután 2:35 órakor.
Szabadkáról Óbecsére reggel 4:40, 11:45 és délután 1:32 órakor.
Óbecséről Szabadkára reggel 4:10, 7:20 és délután 1:10 órakor.
Szabadkáról Zomborba reggel 5 órakor, 10:25, délután 2:02, 6:55 (gyors) és 7 órakor.
Zomborból Szabadkára reggel 3:39, 8:08 (gyors) 11:30, és délután 4:25, 8:56 órakor.
Szabadkáról Bajára reggel 4:50, 10:35, délután 1:42 és 7:05 órakor.
Bajáról Szabadkára reggel 7:15, 10:40 délután 4:02 és 7:52 órakor.
Óbecséről Ujvidékre reggel 4:20, 9:45 és délután 3:45 órakor.

Ujvidékről Óbecsére reggel 4:00, 9:15 és délután 4:56 órakor.
Budapestről Bajára reggel 7:10 (gyors) 7:45 és délután 1:55, 3:20 (gyors) 10:10 órakor.
Szabadkáról Budapestre reggel 4:55, 9:50 (gyors) 1:52, 6:37 (gyors) és 11:50 órakor.
Halasról Bácsalmásra reggel 3:50, délután 11:50 és 6 órakor.
Bácsalmásról Halasra reggel 3:52, déli 12 és délután 8:04 órakor.
Bácsalmásról Regőcére reggel 6:16 délután 2:49 és 8:14 órakor.
Regőcéről Bácsalmásra reggel 2:35, 9:40 és délután 5:50 órakor.
Szabadkáról Ujvidékre reggel 5:20, 10:30 délután 1:22, 4:05 és 6:48 (gyors) órakor.
Ujvidékről Szabadkára reggel 4:27, 7:55 (gyors) 10:42, d. u. 4:29 (gyors) 7:22 órakor.
Szabadkáról Szegedre reggel 6:15 és 9:44 órakor, délután 1:47, 6:53, 9:10, 11:05 órakor.
Szegedről Szabadkára reggel 3:05, 7:48 és 11:30, délután 3:10, 4:55, 6:34, 8:15 órakor.

Zernél több kiváló orvos és tanár ajánlja! 1904. St. Louis Grand Prix.

Legyen mindennapi italod!

Természetes hydrocarbonatos ásványvíz forrás, mely szénsavval telítetik. Az emésztést elősegítő pompás asztali ital.

Főraktár Baja és vidéke részére:

Stampfl Jenő fűszerkereskedő cégnél **Baja.**

Ujcsintén minden bel- és külföldi ásványvízek legelőnyösebb árakon kaphatók. Telef. 81. sz.

A Kristály ásványvíz árai: $\frac{1}{2}$ liter 34 fill. 1 liter 44 fill. $1\frac{1}{2}$ liter 54 fill.
Üresüvegek visszavételnek: $\frac{1}{2}$ literes 12 fillér, 1 literes 16 fillér, $1\frac{1}{2}$ literes 20 fillérért.

Alapított 1846-ban.

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-, IRÓ-
és
RAJZSZERRAKTÁR.

Az 1900. évi
iparkéllításon

aranyéremmel
kültetve.

KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZET.
DISZKÖNYVKÖTÉSZET.
A „BAJAI HIRLAP” kiadóhivatala.

KOLLÁR A. BAJA,

Báró Eötvös-utca 5. sz. a.

Könyvkereskedésben

nagy raktár a legújabb irodalmi termékek-, diszművek-, ifjúsági iratok-, képes könyvek-, imakönyvek, mindennemű tan- és segédkönyvek, térképek-, földgömbök és zeneművekből.

Irodai levél- és rajz-papírok, író- és rajz-szerek, vonalzott üzleti könyvek nagy választékban a legjutányosabb árakon beszerezhetők.

Bármely bel- és külföldi hirdapokra és folyóiratokra előfizetések az eredeti áron elfogadtnak.

KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETEM

modern berendezéssel izlésesszen állít elő

műveket, folyóiratokat, bál- és lakodalmi meghívókat, eljegyzési kártyákat, névjegyeket, számlákat, levélpapírokat, levélbortékokat, körleveleket, gyászjelentéseket, árjegyzékeket, falragaszokat, stb. fekete és színes nyomással.

Nagy raktár községi, közgazgatási, ügyvédi és egyházi nyomtatványokból Bármilyen könyvnyomda munkák a legolcsóbb áron vétetnek fel.

Könyvkötészetem

Diszművek, Folyóiratok,
mindennemű könyvek
egyszerű és diszes bekötésére,

továbbá

képkerekek, (Passepartous)
íróaljazatok, stb.

előállítására van berendezve.

